

nieuwsbrief

nummer 2, september 2007

Van de redactie

Een bijzonder moment voor het Nederlandse muziekbibliotheekwerk tijdens het afgelopen IAML-congres in Sydney: onze secretaris Martie Severt is gekozen tot president (voorzitter) van de IAML. Namens de redactie en de leden willen wij Martie hiermee van harte feliciteren. O.a. in de bijlage van Ria Warmerdam aan deze nieuwsbrief leest u meer over Martie's benoeming en wat er verder besproken en gepresenteerd is tijdens dit congres. Verder komt u

artikelen tegen over Donemus, een boek over muzikauteursrecht van Ber Deuss, over de luisterstoelen van DOK en nog veel meer. Zoals een voorproefje op hoe de website IAML 2009 in Amsterdam er uit komt te zien. Tot slot willen wij u nog wijzen op de NVMB-studiedag op donderdag 22 november a.s. in Heerlen, die in het teken staat van het 'venster op de toekomst'. Wij hopen alle leden daar te weer te ontmoeten.

Van het bestuur

Uitgerust aan de slag, dat wens ik iedereen toe, na een hopelijk plezierige zomervakantie. Zelf kampeerde ik enkele weken in de oostelijke Pyreneeën, een stukje Frankrijk waar de zon volop bleef schijnen. Het was wel een bijzondere ervaring om de winterse kou van de Blue Mountains begin juli in Australië te vervuilen voor de zomerse warmte in Frankrijk. De IAML conferentie in Sydney verliep voorspoedig. Verslagen zullen niet alleen in deze Nieuwsbrief verschijnen maar ook in de IAML Electronic Newsletter (kijk hiervoor op de IAML website www.iaml.info).

Voor mij was het een bijzondere conferentie omdat ik in Sydney begonnen ben aan mijn termijn als voorzitter van IAML (2007-2010) en mijn taken als penningmeester de komende maanden zal overdragen aan de nieuwe IAML-Treasurer.

Van content naar context

Verslag van de NVMB-Studiemiddag op donderdag 24 mei 2007, in het Muziekcentrum van de Omroep (MCO) in Hilversum

Middagvoorzitter Els van Swol heette de aanwezige leden van harte welkom in Studio 2 en refereerde aan

De uit Nederland afkomstige deelnemers (Ria Warmerdam, Gert Floor, Hanneke Kuiper, Mieke van Heijster en ondergetekende) hebben weer veel opgestoken van de wijze waarop in Sydney de zaken werden aangepakt. Samen met de overige leden van het organisatiecomité 2009 en andere vrijwilligers zal er het komende jaar hard gewerkt moeten worden om ook in Nederland de organisatie van de conferentie goed van de grond te krijgen. Voor ons was de presentatie in Sydney van een visitekaartje met daarop het logo 2009 en webadres (gekoppeld aan een oer-Hollands klompje) een memorabel en vreugdevol moment: (www.iamlconference2009.nl).

Martie Severt, secretaris

een artikel in het tijdschrift Informatieprofessional: bibliotheken zijn nog te veel gericht op het *beschrijven*

van objecten en niet zozeer op het vinden ervan. Marian van Dijk, directeur van Donemus, uitte zich in haar lezing in Panama (Amsterdam, november 2006) op soortgelijke wijze. Op deze studiemiddag werd daarom nader op dit onderwerp ingegaan door 2 sprekers, Luc Lannoy en Rob Coers.

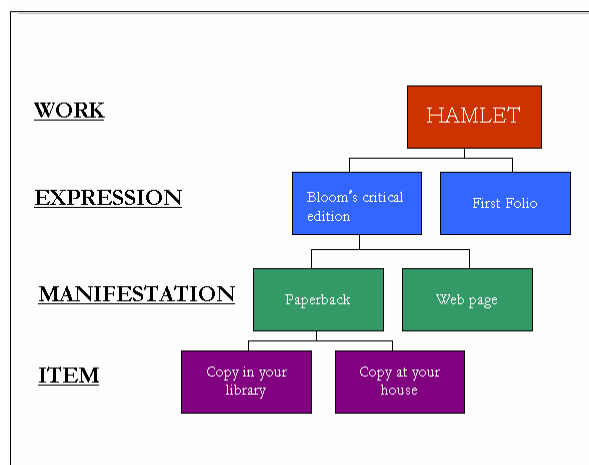
Luc Lannoy sprak als eerste. Hij is hoofdcatalograaf aan de KU Leuven en liet zijn licht schijnen over de 'Functional Requirements for Bibliographic Records' (FRBR). Lannoy omschrijft FRBR als "een benadering en evaluatie van bibliografische gegevens vanuit het oogpunt en de vragen en behoeften van de eindgebruiker van een bibliografische databank en/of catalogus". FRBR is geen standaard, zoals de ISBD, maar een theoretisch model dat bibliografische gegevens inventariseert en structureert. En dit volgens het principe 'meer bereiken door minder te doen'.

Centraal in het FRBR-model staat dat een werk (*work*) slechts 1x wordt beschreven. Van dit werk worden o.a. de volgende kenmerken (*attributions*) opgenomen: uniforme titel, auteur(s), jaar van totstandkoming en onderwerp (inhoudelijke ontsluiting).

Het werk wordt zichtbaar gemaakt via expressies (*expressions*). Kenmerken van een expressie zijn bijv. vorm (tekst, bladmuziek), taal en uitvoerende(n). Voorbeeld: de roman (= het werk) 'Het verdriet van België' van Hugo Claus heeft als mogelijk expressie een Engelse tekstuitgave.

FIGURE 2: FRBR ENTITY LEVELS

Een expressie uit zich vervolgens in verschillende manifestaties (*manifestations*). Kenmerken van manifestaties zijn bijv. publicatietitel, reekstitel, ISBN-nr. en materiaalaanduiding. De Engelse tekstuitgave van 'Het verdriet van België' manifesteert zich bijv. in een uitgave van de 10^e druk. Helemaal onderaan de 'hiërarchie' staat tenslotte het fysieke exemplaar (*item*). Aan een exemplaar van de uitgave van de 10^e druk van de Engelse tekstuitgave van 'Het verdriet van België' zijn bijv. een locatiecode gekoppeld en informatie over de fysieke toestand van het exemplaar.

Het FRBR-model kenmerkt zich dus door meerniveau-records in een overzichtelijke structuur en presentatie. Door aan ieder van de 4 niveau's persoonsnamen, onderwerpen e.d. te koppelen, kunnen relaties worden gelegd tussen werken onderling en tussen een werk en gedeeltes van dat werk.

Op dit moment wordt FRBR al op enkele plaatsen in de wereld effectief toegepast in catalogussystemen; in Nederland is de nieuwe catalogus van Beeld en Geluid direct afgeleid van het FRBR-model.

Belangrijk in een verdere toepassing van het FRBR-model is de ontwikkeling van catalogussoftware, die momenteel nog in onvoldoende mate geschikt is voor het FRBR-model.

Implementatie van FRBR brengt een andere manier van catalogiseren met zich mee en ook een andere regelgeving m.b.t. catalogiseren. Mogelijk kan FRBR als katalysator gaan dienen om "het fundamentalisme van de ISBD" aan de kaak te stellen.

Na de thee sprak Rob Coers over de AquaBrowser. De AquaBrowser is geen catalogus, maar een schil die over één of meer bibliotheeksystemen wordt gelegd. Te vergelijken met een Google-achtige zoekmachine die informatie uit verschillende bronnen op een associatieve manier presenteert. Exact zoeken met een bepaalde zoekterm (Search) geeft een overzicht van treffers. Met deze treffers kan verder worden gezocht (Discover). In een woordenwolk staan allerlei woorden die inhoudelijk zijn gerelateerd aan de zoekterm en

vertalingen en spellingsvarianten van die zoekterm. Verfijnen kan ook. Het aantal treffers kan hiermee worden gespecificeerd naar bijv. materiaaltype, componist of uitvoerende(n).

De AquaBrowser werkt beter naarmate de onderliggende data (= de titelbeschrijvingen) beter zijn en voorzien zijn van onderwerpsontsluiting. De associaties in de woordenwolk zullen dan relevanter zijn.

De Aquabrowser werkt momenteel al in een groot aantal bibliotheken en instellingen (o.a. Bibliotheek.nl, alle provinciale bibliotheken en veel openbare bibliotheken). Op dit moment is een experiment gaande met Muziekbibliotheek.nl, waarin o.a. de muziekbibliotheek van het MCO en de Openbare Bibliotheek Amsterdam participeren. In de loop van het jaar zullen de resultaten van dit experiment een vervolg krijgen.

In de paneldiscussie kwamen vooral twee dingen naar voren. Allereerst het grote belang van gedegen catalogiseren. Goede bronnen zijn de basis voor relevante verwijzingen en associaties in de AquaBrowser. En verder de bruikbaarheid van het

FRBR-model: voor welke instellingen met welke collecties is FRBR nu vooral geschikt? Is het voor kleine bibliotheken, met vaak maar één item van een werk, wel een interessant model? Luc Lannoy geeft aan dat het FRBR-model vooral geschikt is voor collecties met oorspronkelijk werk en vertalingen, multi-edities, diverse dragers van eenzelfde realisatie en voor muziekcatalografie. Maar het groeiend aantal elektronische expressies dat van werken verschijnt, maakt het FRBR-model wel weer interessanter.

Aan het eind van de middag demonstreerde Eric van Balkum de catalogus van de muziekbibliotheek van het MCO. Voor het zoeken van repertoire biedt deze catalogus uitgebreide mogelijkheden. Zie ook bij: www.muziekbibliotheekvandeomroep.nl.

De middag werd besloten met een borrel in het muziekcafé van het MCO.

Charlotte Sienema,
Programmacommissie.

Sydney July 2007

Ook dit jaar weer heeft onze speciale verslaggeefster Ria Warmerdam haar impressies van het IAML-congres aan het papier toevertrouwd. Voor iedereen die er dit jaar niet bij kon zijn (Sydney ligt natuurlijk niet naast de deur): dankzij Ria's beeldende beschrijvingen komt het toch heel dichtbij....

Vreemde vogels, didgeridoos en Martie for President

Je weet snel dat je aan de andere kant van de wereld bent gearriveerd als je de jetlag hebt gekalmeerd met een lange diepe slaap en je je nog onvast op de benen aan een eerste wandeling door Sydney waagt. De stad oogt op het eerste gezicht normaal en bekend. Er wordt dan wel links gereden, maar dat doen ze dichterbij huis in Engeland ook. De hoogbouw en de drukte zijn universeel. Geen verrassingen daar. De beroemde haven met zijn kenmerkende brug en de wereldvermaarde opera is een bekend beeld. Indrukwekkend prachtig, maar niet vreemd. Maar in het park begint het te dagen. Eucalyptusbomen en vijgenbomen nemen de plaats in van populieren en eiken. Planten die je herkent van vensterbanken op het noordelijke halfrond groeien hier

reusachtig groot onder de blote hemel. Geen luie duiven in het park, maar sneeuw witte kaketoos, geen brutale reigers maar ibissen die het op de sandwich van het pauzerende kantoorpersoneel hebben gemunt, geen spreeuwen maar felgekleurde parkieten en geen eekhoorns maar vleermuizen in de bomen. Het is hier nu winter, maar de groene blaadjes aan de bomen en de gul schijnende zon zetten me op het verkeerde been. Ik

onderga niet zozeer een cultuurshock als wel een natuurschock.

Op de tv in de hotelkamer verschijnt de premier van Australië. Ik heb het hoofd van de politieke leider van dit continent nog nooit gezien. Ik besef dat ik erg weinig van dit land weet. Kangoeroes en didgeridoos, daar komt het op neer. En omdat Australië zich zo netjes gedraagt (geen drugsproducenten, geen slavenarbeid, geen oorlogszucht) bereikt maar weinig nieuws uit deze afgelegen hoek onze dagelijkse wereld. Wat weet ik van het muziekbibliotheekwerk op het zuidelijke halfrond? Niets. Nederig begeef ik me naar het conservatorium waar de conferentie onderdak heeft gevonden. Er valt hier veel te leren.

Omdat Australië zo ver van Europa is verwijderd komt een groot deel van de deelnemers dit maal uit Zuidoost Azië en Oceanië, een vrij unieke situatie voor een IAML-bijeenkomst. Onderwerpen uit deze contreien komen dan ook veel aan bod in het programma.

Aboriginal muziek en landrecht

Zeg je Australische muziek, dan zeg je didgeridoo (en misschien daarna Men at Work of Kylie Minogue) De didgeridoo klonk dan ook als een bourdontoon onder de hele conferentie. De eerste keer bij de openingsceremonie. De gastvrouw heet de verzamelde muziekbibliothecarissen welkom vanaf de glanzende stenen trappen. Daarna dankt ze de Cadigal people (de Aborigines die voor de kolonisatie het land waarop Sydney is gebouwd hun thuis noemden) voor hun gastvrijheid en het gebruik van het land.

Een in traditionele dracht geklede Cadigalman neemt met zijn blote voeten op de koude stenen de dank in ontvangst,

vraagt ons goed voor het land te zorgen en brengt een aubade op didgeridoo.

Verder in de week leerde ik in een lezing meer over de landrechten van Aborigines. Terra nullis, het idee dat Australië van niemand was en dus door de Engelsen in bezit genomen kon worden is pas in 1979 van overheidswege afgeschaft. In 1992 kregen Aborigines landrechten, mits zij konden aantonen dat het betreffende stuk grond ook werkelijk van oudsher door hen bewoond werd. Dit wordt onder andere bewezen door de teksten van de Songlines. Aborigines hadden geen schrift maar documenteerden belangrijke zaken in liederen. Sommige van die liederen waren een soort routebeschrijving bij de omzwervingen van de nomadische stammen (prehistorische tomtoms, als het ware). Kan de geografische plaats door de liedteksten bepaald worden dan geldt dat als bewijs voor het eigendomsrecht. Die rechten zijn trouwens nogal virtueel. Wanneer het recht is toegekend dan dient de huidige eigenaar respectvol met de heilige plaatsen van de Aborigines om te gaan. Bibliothecarissen spelen een belangrijke rol bij de rechtszaken want zij collectioneren en ontsluiten de veldopnames van etnomusicologen en antropologen die het bewijs kunnen leveren. De spreekster begon haar verhaal met een dankbetuiging aan het Cadigalvolk zoals bij de opening. Bij navraag blijkt dat dit politiek correcte ritueel door de huidige generatie witte Australiërs is ontwikkeld. Een manier om met het schuldgevoel over het koloniale verleden om te gaan.

We worden vergast op een concert met werk voor didgeridoo en strijkkwartet van Peter Sculphorpe (Composer in residence). De aboriginal didgeridoospeler William Barton heeft gewoon een pak aan. We krijgen een demonstratie didgeridoostemmen. Je zaagt er ter plekke gewoon een stukje af. Zeker zijn van je zaak lijkt hier onontbeerlijk. Is de toon te hoog uitgevallen, dan ben je genoodzaakt een nieuwe didgeridoo aan te snijden.

Vergrijzing

Muziekbibliothecarissen als groep mogen trouwens ook wel opletten dat ze niet in het verdomhoekje komen te zitten. In de wandelgangen en bij bepaalde sessies worden de bedreigingen geïnventariseerd en besproken. Onze beroepsgroep blijkt overal op de wereld met dezelfde problemen te kampen: vergrijzing, generalisatie (specialistische bibliothecarissen zijn niet trendy) en het gebrek aan officiële opleidingen. In een forumdiscussie met jonge muziekbibliothecarissen bleek dat ze allemaal toevallig in het vak gerold waren en dat geen van hen ooit had gedacht dat ze bibliothecaris zouden worden. In Engeland werd door een spontaan initiatief de cursus Music For The Frightened als kennisbevordering voor bibliothecarissen zonder muziekkennis georganiseerd, een initiatief dat in Nederland inmiddels navolging heeft gevonden bij de NVMB met Wereldmuziek, de Snelcursus pop, Jazz-a-

little, jazz-a-lot en Muziekvragen aan de informatiebalie: Vluchten hoeft niet meer. Ook elders in de wereld zijn cursussen kennisoverdracht ontwikkeld. Vanuit Japan bleek veel belangstelling voor dit soort projecten. Omdat toevallig een deel van de Commissie Opleiding van de NVMB ter plaatste was kon Mari N. Itoh van Aichi Shukutoku University een kleine afvaardiging interviewen over de aanpak van dergelijke initiatieven in Nederland. Dit soort kettingreacties zijn een heel concreet voorbeeld van het nut van IAML.

Oproep aan alle collega's: Muzikale tips gevraagd

Ander bemoedigend nieuws is dat het tijdschrift Fontes weer op schema ligt. Het nieuws van de nationale afdelingen van IAML (zoals de NVMB) werd tot voor kort pas een jaar na dato gepubliceerd. Hierdoor was het enthousiasme om de rubriek 'Nieuws uit Nederland' te voorzien van kopij behoorlijk getemperd. Nu Fontes up-to-date is, is het zinvol om de internationale collega's weer op de hoogte te houden van de ontwikkelingen in Nederland. Dit nieuws kan bestaan uit muziekbibliotheekonderwerpen (doorbraak in copyrightregelingen voor bibliotheken) maar ook het signaleren van boeken (een gezaghebbende publicatie over Sweelinck), nieuw verschenen bladmuziek of belangrijke tentoonstellingen (muziek in de 17^e eeuwse Hollandse schilderkunst), kortom alles wat voor een internationaal publiek interessant zou kunnen zijn. Hierbij een oproep om tips en gesignaleerd muziekbibliotheeknieuws dat interessant kan zijn voor de buitenlandse collega's door te geven via warmerdam@nbdbiblion.nl. Met vereende krachten zouden we regelmatig de Fonteskolommen kunnen opsieren.

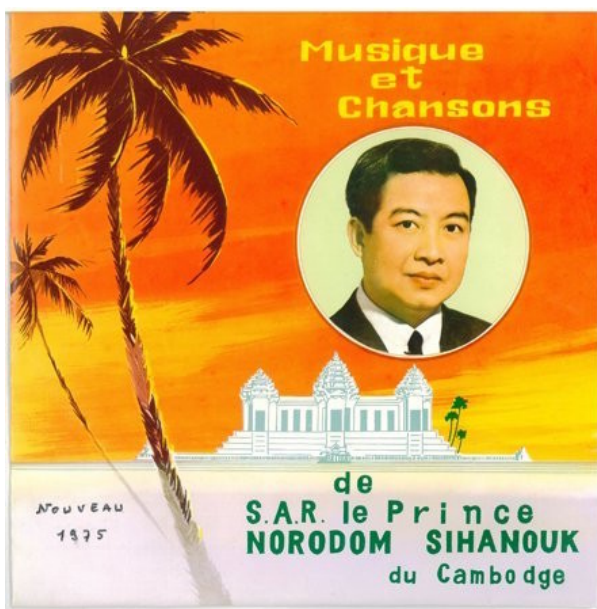
Core business

Maar het hart van de conferentie wordt natuurlijk gevormd door een mer a boire aan lezingen en presentaties. Hierbij een kort overzicht van de meest aansprekende voordrachten.

- Dat veel Aziatische landen economisch in de lift zitten is ook te merken aan de budgetten van sommige bibliotheken. Singapore bijvoorbeeld presenteerde een state-of-the-art multimediale openbare bibliotheek die in Scandinavië niet zou misstaan. Australië richt zich ook steeds meer op zijn goede buur (Zuid Oost Azië) dan op zijn verre vriend (Engeland), zowel economisch als cultureel. Tijdens de concerten horen we onder andere de gamelanklas van het conservatorium en de Aziatische invloeden op het werk van componiste Anne Boyd.
- Het conservatorium van Lyon heeft alle betekende partituren uit de bibliotheek van Nadia Boulanger integraal in pdf beschikbaar

gesteld. In de pdf-documenten kan makkelijk genavigeerd worden. [Nadia Boulanger](#)

- De bibliotheek van Nebraska heeft bladmuziek verzameld van liedjes over de staat. Niet alleen werden er digitale (doorbladerbare) facsimile's online gezet, de bibliothecaresse en bevriende muzikanten maakten streaming audiovoorbeelden van nooit eerder opgenomen liedjes. Ook hun verrichtingen zijn online te beluisteren. [Nebraska songs](#)
- The State library of Australia heeft oude etnografische veldopnames (muziek en interviews) gedigitaliseerd. Niet alleen zijn alle audiofragmenten te beluisteren maar alle gesproken tekst is omgezet in schrift. Binnen deze documenten kan worden genavigeerd. Het doel van het project is om het leeszaalgevoel te kunnen ervaren in de afgelegen gebieden van het continent. [State Library](#)
- Een lezing over het rijke culturele leven van de Australische Louise Hanson-Dyer die de muziekkuitgeverij L'oiseau lyre in Parijs heeft opgericht. De liervogel is een inheemse Australische vogel die beroemd is vanwege zijn opmerkelijk muzikaal talent. [Liervogel \(video\)](#)
- Een inkijkje in het privéleven van de excentrieke Percy Grainger (componist, pianist, sado masochist, racist en autodocumentalist) aan de hand van de collectie van het door Grainger opgerichte aan hem zelf gewijde museum. Daar zijn onder andere brieven aan vrienden te lezen die hij bij het versturen alvast van een archiefcode had voorzien. [Percy Grainger museum](#)
- Een reconstructie van Australische tournees die een generatie Ballet Russes verzorgde in de tweede helft van de jaren '30. [Ballet Russes](#)
- Een verhaal over een Cambodjaanse koning met een voorkeur voor westerse amusementsmuziek die in de jaren '50 die zijn hoge gasten nachten wakker hield met eindeloze concerten waarbij hij zelfgemaakte liedjes ten gehore bracht en karaoke-sessies met Amerikaanse standards hield. [Norodom Sihanouk](#).

Martie for President

De finale van de werkweek is de closing session. Deze keer heel bijzonder omdat er een nieuwe voorzitter van IAML werd beëdigd. En dat is niemand minder dan onze eigen Martie Severt. Gekozen via stembiljetten die eerder in het jaar naar alle IAML-leden is verstuurd. Hartelijke felicitaties vielen hem ten deel. En de algehele stemming in de lucht ademde vertrouwen in de nieuwe 'president'.

Na al dat leren en netwerken was het tijd om stoom af te blazen bij het afscheidsdiner. Dat vond plaats in het uitgaanscentrum van Sydney in Darling Harbour, een kade vol trendy restaurants en hip nachtleven waar de gemiddelde leeftijd op jong en strak lag en wij als gezelschap wat grijs afstaken ondanks de feestelijke kledij. Het uitzicht over de haven was feeëriek, en het eten was heerlijk en helemaal Mod Oz (de moderne frisse, kruidige fusiekeuken met invloeden van alle grote immigrantengroepen vanaf de jaren '50). Er stonden voor elke gang twee gerechten op het menu, maar kiezen bleek er niet bij. Je kreeg gewoon een bord voorgeschoteld en als het gerecht van je buurman er lekkerder uitzag, dan moest je aan het onderhandelen. Dit leidde tot beursvloerachtige taferelen (vraag en aanbod) bij het opdienen. Als het stof weer gezakt was werd er beschaafd verder geconverseerd. Naarmate de avond vorderde en de lege flessen talrijker werden, waagden enkelen zich op de dansvloer aan volksdansjes uit de outback. Martie als nieuwe president ontkwam natuurlijk niet aan een demonstratie van zijn kunnen. Kortom, het was gezellig.

Ria Warmerdam
NBD/Biblion

Tijdens de plenaire bijeenkomst van het IAML-congres in Sydney gaf onze voorzitter Gert Floor een impressie van de werkzaamheden en resultaten van de NVMB in het afgelopen jaar. Hieronder vindt u de integrale tekst.

Good afternoon Ladies and Gentlemen, my name is Gert Floor, I am the president of the Netherlands Branch of IAML, the NVMB.
The past year was the tenth in the existence of our national branch. We did not organise big festivities for this anniversary, hoping a successful IAML Conference in Amsterdam 2009 will be a better landmark.
Preparations for that Conference are becoming more and more concrete in several fields. As a result you will receive this announcement (*shown: wooden-shoe-key hanger with announcement card*) after this session. It also mentions the webaddress:
www.iamlconference2009.nl

There was much happening in the past year in the digital field. Within one year our printed Newsletter evolved to an electronic form, that is more pervasive in the library-organizations of our members. For the (few) members who expressed a preference for the printed version, printing on demand will remain an option. Reactions so far are positive.

Digital matters were the subject too of the seminars, organized by our Program Committee, for instance, the chances with podcasting in interactive promotion of a music department and the possibilities of FRBR (Functional Requirements for Bibliographical Records) in cataloguing.

The Training Committee organized a new course for so called "front office employees" in public libraries, this time on jazz; while last year's course on basic concepts in classical music was so successful, that several extra-courses have been held. Moreover, the courses in world music and pop music were repeated once again. Because of more need for music cataloguing, a course in cataloguing printed music was organized in cooperation with a library-education institution.

With some delay the so called "Pop-database" became operational. Although use started only about four months ago, this new tool indeed came out to be effective to its goal - to advise libraries of any size on forming and cleaning up their collection of pop-CD's.

The Printed Music Committee saw the beginning of a new national booking system for public libraries: "Seek and Book", enabling people to find, book and borrow materials, including printed music, even in the smallest of public libraries. The system works well, but there is the risk of an unwished side effect on forming and cleaning up collections (and not only for printed music!). Too many public library-organizations are thinking the same way: "We can always borrow elsewhere printed music, so let's clean up with even more enthusiasm!"

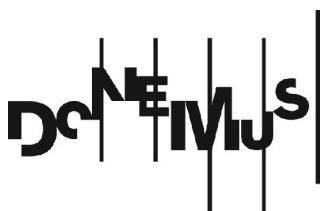
Of course, we will follow developments and effects.

For Outreach many usable volumes of printed music were made available. Until now, about five hundred volumes were sent to the Department of Music of the Academy of Arts in Novi Sad in Serbia.

In the field of copyright, a more practical way to handle the European rules has been developed by the copyright organization. This is a step we welcome, although there are still problems to discuss, for instance the juridical issue: when is an organization "public"?

After we advocated last year with the Dutch music publishers the necessity of implementing ISMN, the reactions were reluctant. We are very pleased that the publisher of Dutch music, Donemus, has decided to start using ISMN. We hope other publishers will follow soon.

Finally, I like to thank all enthusiastic members of the NVMB for their help and inspiration.
Thank you for your attention.

7 Oktober 2007 Jubileumfeest van Fonds voor de Scheppende Toonkunst en Donemus, een bericht van Marian van Dijk, directeur van Donemus

Zowel het Fonds voor de Scheppende Toonkunst als Donemus vieren op 7 oktober hun jubileum, respectievelijk 25 en 60 jaar. Tegelijkertijd staan beiden op het punt op te gaan in grotere instituten. Geen zwanenzang, wel een vrolijk feest om te vieren dat dankzij beide organisaties honderden muziekstukken aan musici en publiek doorgegeven konden worden. Drie jubileumconcerten tonen u een mooie staalkaart, al is het slechts een fractie van de rijk gevulde schatkist met Nederlandse composities. Bovendien zal een film in première gaan over het vak componeren, geregisseerd door Ellen Blom.

De dag begint met een echt familieconcert door het Schönberg Ensemble en het Pianoduo Post-Mulder, met stukken die eerder de oren van zo'n zesduizend kinderen passeerden. Na de film volgt een concert door een viertal ensembles. Het Doelen Ensemble en Calefax spelen *Lunapark* van Sander Germanus, de Volharding speelt *Y despues* van Louis Andriessen, met Cristina Zavaloni als solist, en *De hondenmepper* van Misha Mengelberg. Het Asko Ensemble sluit af met *Self-portrait with percussion* van Klas Torstensson, met slagwerkvirtuoos Peppie Wiersma in de hoofdrol. Na de receptie gaat het feest door in het Bimhuis, met een optreden van het Jazz Orchestra of the Concertgebouw, met o.a. Guus Janssen, Martin Fondse, Franky Douglas en Theo Loevendie als solisten. Iedereen is van harte uitgenodigd om het feest met ons mee te vieren.

Film

Slechts weinig luisteraars zullen beseffen welke inspanningen componist, spelers en Donemus zich gezamenlijk getroosten om het nieuwe werk bij het publiek te krijgen. Het spannende en soms slopende proces van 'klank in het hoofd van de componist' tot 'klank op het podium' is voor weinig mensen zichtbaar. Steeds minder mensen lijken daardoor begrip te hebben voor het werk van componisten en het feit dat daar geld en tijd aan wordt besteed; muziek komt immers gratis van internet?

Begrip kweken voor het componeerproces en de noodzaak om componisten te steunen bij hun werk is de motivatie voor het maken van een film. Regisseur Ellen Blom en cameraman Marcel Prins namen de uitdaging van Donemus aan en volgden drie componisten – Huba de Graaff, Guus Janssen en Klas Torstensson – bij het ontstaansproces van hun werk, van de eerste notaties op papier tot de presentatie tijdens een concert. Rode draad is de notatie van de muziek en de poging om het werk zo goed mogelijk over te brengen aan de musici en het publiek. Het 60-jarig bestaan van Donemus is een mooie aanleiding voor het uitbrengen van de film. Niet om af te sluiten, maar om vooruit te blikken: hoe kunnen we ervoor zorgen dat het werk van de componisten altijd en overal gehoord kan worden.

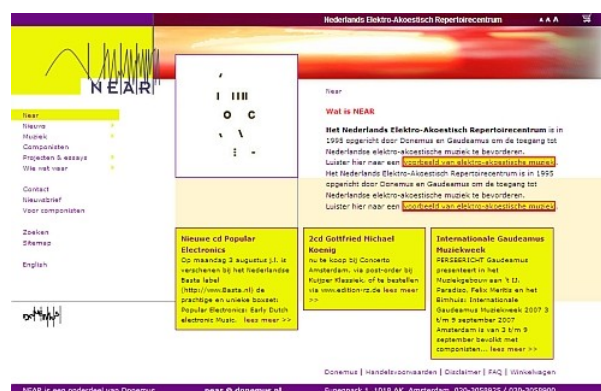
Nieuwe website Donemus/NEAR

In de herfst hopen Donemus en Near een gezamenlijke (ver)nieuw(de) website te kunnen presenteren. Begin 2006 lanceerde Donemus de huidige website ontworpen door Marise Knegtman. Zoals dat gaat werd de bouw in twee fasen verdeeld. Eerst de lucht in en daarna verfraaien. De zogenaamde 2^e fase echter is lichtelijk uit de hand gelopen. Al spoedig na ingang zetten van deze periode van verbetering kreeg Marise Knegtman de opdracht haar oorspronkelijke ontwerp op te frissen. Het resultaat is verbluffend.

NEAR, hoewel onderdeel van Donemus, heeft jarenlang haar eigen website onderhouden. Uit praktische overwegingen groeide de wens naar een

gezamenlijke plek op het internet. In één website zijn nu twee eigen gezichten ondergebracht die qua ontwerp prachtig op elkaar zijn afgestemd.

De techniek is ditmaal in handen van Hippo Software, een bureau dat jarenlang samenwerkt met de ontwerpster. De website zal gebruikmaken van het geavanceerde, open source content management systeem Typo3. Dit flexibele systeem wordt wereldwijd toegepast en heeft reeds drie belangrijke prijzen in de wacht gesleept.

Presenteer

De bijdrage van Gert Floor in het decembern timer van de NVMB-nieuwsbrief over bladmuziek met zichtbare moeilijkheidsaanduiding heeft de redactie inspiratie opgeleverd voor een nieuwe serie artikelen over muziekbibliotheken. Centraal komt te staan een actie die een muziekbibliotheek heeft uitgevoerd om een collectie beter onder de aandacht van het publiek te brengen. Dit kan een etiket zijn, een vaste tentoonstellingsopstelling, een internetsite, een multimediaproject: alles wat muziekbibliothecarissen hebben verzonnen en uitgevoerd om musicalia beter te presenteren én collega's op ideeën kan brengen is van harte welkom bij de redactie!

In dit septembernummer maar liefst twee bijdragen! De bijzondere luisterstoelen van de Openbare Bibliotheek van Delft (DOK) en informatie over een etikettenprogramma dat in opdracht van de Openbare Bibliotheek Rotterdam is ontwikkeld.

Luisterstoelen bij DOK

Op de muzikafdeling bij DOK (de bibliotheek in

Delft) staan sinds enkele maanden drie unieke luisterstoelen, waarin bezoekers omhuld worden met geluid. In de stoelen zit een hoogwaardig geluidssysteem, met 3 speakers en een zacht meertrellende speaker, die tevens de rugleuning vormt.

Op de stoelen is een iMac computer bevestigd, waarop bezoekers met een touchscreen kunnen kiezen uit het

- Manieren om elektronische muziek aan de man te brengen in een klassikale les
- Educatie op basis van zelf ervaren

Michel Waisvisz (componist/performer en directeur STEIM) bijt de spits af. Aan de hand van een diavoorstelling schildert hij de ontwikkeling van het elektronische instrumentarium binnen STEIM.

De elektronische instrumenten worden ook regelmatig tentoongesteld. Het theatrale effect dat hierbij wordt gebruikt spreekt vooral het jongere publiek zeer aan. Zelfs de kleinere kinderen worden gestimuleerd tot onderzoeken en ontdekken.

Waisvisz beëindigt zijn presentatie met een boeiende muzikale demonstratie.

Rein de Goeje (Docent muziek, CKV) signaleert de problemen die docenten in het onderwijs ondervinden.

In het lesprogramma wordt de Elektronische muziek met één zin afgedaan. De belangstelling van de leerlingen voor dit onderdeel is minimaal. De muziek is onbekend en dus eng.

De ervaring leert dat de interesse wordt gewekt door actieve toepassingen en eigenlijk lijkt de Elektronische muziek daartoe het ideale middel. Het instrumentarium echter dient te worden aangepast.

Danny de Graan (componist, sound artist, docent, software ontwikkelaar, producent) geeft sinds vijf jaar

elektronische muziekworkshops in samenwerking met Lantaren-Venster in Rotterdam. De workshops zijn van productieve aard. De kinderen die deelnemen gaan actief aan de slag met beeld, tekst (verhaal of gebeurtenis) en geluid.

De Graan heeft zelf eenvoudig te bedienen software ontwikkeld waar de kinderen mee overweg kunnen. Daarbij wordt gebruik gemaakt van toetsenborden, joysticks en microfoons.

Roderik de Man (componist, docent Conservatorium Amsterdam) werkt veel met (zeer) jonge componisten. De elektronische muziek speelt daarbij een grote rol. De elektronica biedt een veelzijdige wereld en is een uitermate geschikt middel tot componeren. Ton Bruynèl is het grote voorbeeld. Zijn muziek is altijd toegankelijk en spreekt vele mensen aan. Uiteindelijk blijkt deze vorm van muziek beter te werken dan de erfelijk zwaar belaste traditionele muziek.

De Man toont een vijftal multimediale fragmenten van elektro-akoestische componisten zoals Ton Bruynèl, Michel van der Aa en hemzelf.

Conclusie :

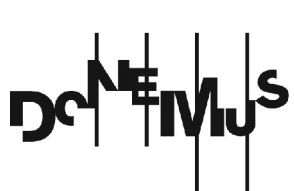
De elektronische muziek lijkt het ideale middel om jongeren aan te spreken. Een geschikte methodiek ontbreekt weliswaar. Bovendien is er geen goed materiaal beschikbaar. Diverse instellingen zouden hier op kunnen inhaken. Het is wel zinvol om eens te onderzoeken hoe het de elektronische muziek in het buitenland vergaat alvorens opnieuw het wiel uit te vinden.

Het is belangrijk de dialoog voort te zetten. De idee dat de elektronische muziek in de privé sfeer blijft hangen dient te worden losgelaten.

Jeditah van der Meulen werkt momenteel aan een adviesrapport aan Donemus/Near over de mogelijkheden van de elektronische muziek in het onderwijs.

Fusie van Gaudeamus, Donemus, De Kamervraag en de gezamenlijke jazzinstellingen (Dutch Jazz Connection, Nederlands Jazz Archief en de voormalige Nederlandse Jazzdienst)

Gaudeamus, Donemus, De Kamervraag en de gezamenlijke Jazzinstellingen (Dutch Jazz Connection, Nederlands Jazz Archief en de voormalige Nederlandse Jazzdienst) zullen uiterlijk 1 januari 2008 samen zijn gegaan in een sectorinstituut voor de muziek.

Het fusie-instituut heeft de ambitie om per die datum het 'Huis van de Muziek' te zijn, de landelijke promotie- en kennisorganisatie op het gebied van muziek en het nationale en internationale muziekleven. De instelling zal hierin een stimulerende en initiërende rol spelen.

Op 1 mei j.l. is Janneke van der Wijk gestart in haar nieuwe functie als directeur van het instituut in oprichting.

Onder haar leiding wordt er op dit moment hard gewerkt aan een bedrijfsplan/begroting 2008, het

formatieplan en een verdere (inhoudelijke, financiële en personele) uitwerking van de nieuwe organisatie.

de JAZZORGANISATIE

Op het terrein van de huisvesting wordt gekeken naar een aantal zeer interessante mogelijkheden in de buurt van het Muziekgebouw. De haalbaarheid hiervan wordt nog onderzocht.

Marian van Dijk heeft officieel laten weten haar functie als directeur van Donemus te zullen neerleggen per fusiedatum.

Gesignaleerd:

Groot en klein recht : muzikauteursrecht: individueel of collectief beheer / L.J. Deuss . – Zutphen, Walburg Pers, 2007.
ISBN 90.5730.487
€ 29,95

Van de flaptekst

Openbaarmaking van muziek vereist toestemming van de componist en/of tekstdichter. Deze draagt de bevoegdheden tot het uitoefenen van zijn rechten veelal over aan een collectief orgaan, zoals bijvoorbeeld Buma. Echter, zodra de muziek met toneelwerken is verbonden, zoals bijvoorbeeld bij opera, musicals en ballet het geval is, dan houdt de auteur dit recht in eigen hand. Deze grensafbakening geeft in de praktijk nogal eens verwarring. Dit is het eerste Nederlandse boek over muzikauteursrecht. Ber Deuss belicht het ontstaan van het opvoeringsrecht in het 18de-eeuwse Frankrijk, van waaruit het navolging kreeg in alle moderne Europese auteurswetten, waaronder de Nederlandse. Ons land heeft het muzikauteursrecht relatief laat

ingevoerd en geen expliciete wettelijke regeling voor de scheiding tussen groot en klein recht getroffen. Deze moet in ons land worden afgeleid uit de parlementaire behandeling van de auteurswetten van 1881 en 1912 en de latere wijzigingen, uit jurisprudentie, gewoonterecht en uit internationale vergelijking. Dit boek verschaft inzicht in het ontstaan en het beheer van muziekrechten. Door de praktische benadering is het een onmisbare gids voor producenten van podiumkunsten, juristen, componisten en choreografen. Het boek biedt een handvat voor het regelen van muziekrechten van musicals, opera, muziektheater en ballet.

Ria Warmerdam
NBD/Biblion

NVMB-Studiedag op 22 november 2007

Venster op de beleefbibliotheek ; Zeven vette jaren of zeven magere? That is the question.

In 2000 hield Els van Swol tijdens een studiemiddag van de NVMB een lezing over 'Het (muziek)bibliotheekwerk op een driesprong.' Op één van die driesprongen stond de beleefbibliotheek. Toen konden wij nog niet bevroeden, dat die beleefbibliotheek zélf inmiddels, 7 jaar later, op een driesprong staat. Dáár willen we ons de komende studiedag in verdiepen. Welke richting zal het bibliotheekwerk inslaan? Die van een 'warenhuis voor cultuur, educatie en recreatie, plek van het 'Starbucks-gevoel' of stijlvol instituut dat alle modegrillen overleeft', zoals de Volkskrant zich 5 juli jl. afvroeg.

Om ons licht hierover op te steken, zijn wij te gast in één van de belangrijkste architectuurmonumenten uit de vorige eeuw: het Glaspaleis in Heerlen (zie <http://www.glaspaleis.nl>), op loopafstand van het station.

Het Glaspaleis, dat in 2003 werd gerenoveerd onder leiding van de uit Heerlen afkomstige architecten Jo Coenen en Wiel Arets, biedt met zijn 'Venster op Cultuur' onderdak aan vijf culturele instellingen, waaronder de Openbare Bibliotheek (zie: <http://www.obparkstad.nl>).

Een verblijfsbibliotheek is het. De directeur van de Openbare Bibliotheek Heerlen, Fred Geelen, zal ons de in en outs uit de doeken doen van zowel de vernieuwende ideeën die in Heerlen vorm worden gegeven als van de samenwerking met de andere culturele instellingen in het Glaspaleis, zoals de muziekschool.

De tweede spreker is (onder voorbehoud) Eppo van Nispen tot Sevenaer, directeur van DOK (een fusie van bibliotheek, kunsttuitlen en discotheek) in Delft – volgens zijn eigen zeggen 'de modernste bibliotheek ter wereld' (zie: *Bibliotheekblad*, 12/2006). Hij zorgt volgens genoemd interview in *Bibliotheekblad* voor een 'frisse wind.'

Het DOK stelt op hun site podcasts ter beschikking, 'met muziek van bekende en minder bekende Delftse bandjes, bruisende interviews met schrijvers en kunstenaars en informatie over boeken, activiteiten, kunst en film' (zie: <http://www.dok.info>).

Zowel in Heerlen (waar geen muziekafdeling is) als in Delft wordt bekeken wat op digitaal gebied mogelijk is. Alle bibliotheken die dit doen lopen daarbij tegen de (on)mogelijkheden van de auteursrechten aan. Wij willen ook dit onderwerp graag belichten en hebben daarvoor uit die hoek een spreker benaderd. Hou de definitieve aankondiging dus in de gaten!

Al met al belooft deze studiedag een verfrissende blik op de toekomst op te leveren! De meeste van ons zullen er even voor moeten voor reizen, maar dan heb je ook wat!

Tot 22 november,

De programmacommissie.
Ian Borthwick, Charlotte Sienema, Els van Swol en
Leon Weterings

IAML 2009 in Amsterdam, een voortgangsbericht

Website

Konden we op de vorige ledenvergadering van de NVMB al het logo voor IAML 2009 presenteren, sinds 1 juli is de website in de lucht. www.iamlconference2009.nl. Vooralsnog is alleen de homepage te zien. De site zal gevuld gaan worden met

informatie over het nieuw te bouwen conservatorium (het onderkomen van de conferentie), toeristische informatie (accommodatie, openbaar vervoer, bezienswaardigheden etc.), het conferentieprogramma en een digitaal inschrijfformulier. De pagina's zullen stapsgewijs aan de site worden toegevoegd. Het

definitieve programma, en de lijst van deelnemers zullen logischerwijs pas enkele maanden voor juli 2009 gepubliceerd kunnen worden. Uiteindelijk zal de conferentiebezoeker alle informatie vinden die hij/zij nodig heeft om zich voor te bereiden en te verheugen op het bezoek aan Amsterdam. De website wordt gebouwd door Eric van Balkum en gefaciliteerd door de bibliotheek van het Muziekcentrum van de Omroep.

Verder

De organisatie (OC) is nu onder andere bezig met het aanzoeken van muzikanten van enige statuur voor een comité van aanbeveling. Een dergelijk comité kan als smeeroelie werken wanneer er een beroep op fondsen of organisaties gedaan wordt. Verder krijgen de excursies, die traditiegetrouw gepland worden op de woensdagmiddag van de conferentieweek, al vorm. Er wordt onder andere gewerkt aan uitstapjes als Nederland Polderland, Edam en Volendam en Haarlem (Teylers, Kunkelsorgel).

Klompjes naar Australië

Om de potentiële congresganger al lekker te maken voor Amsterdam 2009 hebben we in Sydney een visitekaartje met sleutelhangerklompje uitgedeeld. De 'teasers' werden goed ontvangen.

Namens het OC

Ria Warmerdam
NBD/Biblion

muziek op internet (29)

In elke Nieuwsbrief wordt een aantal interessante websites op het terrein van muziek gesignaleerd. Dit is aflevering 29.

Bij het ter perse gaan van deze Nieuwsbrief waren alle websites op internet toegankelijk. Maar het blijft mogelijk dat de pagina's tussentijds tijdelijk of definitief zijn verwijderd.

De Stadsbibliotheek Haarlem heeft een muziekblog, waarmee ze haar klanten en bezoekers op de hoogte wil houden van muziek in de breedste zin. Iedereen mag

bijdragen leveren aan Biebsounds. Mail naar i.borthwick@haarlem.nl.
<http://www.sbhmuzeik.blogspot.com/>

Nieuws en

nieuwsarchief van Dok Delft op het gebied van (muziek)technologische ontwikkelingen.
<http://dokstation.wordpress.com/>

Het muziekblad Revolver is weer terug in de winkels! Met een volledig vernieuwde website, waarop ruimte is voor nieuwsberichten, recensies, artikelen en een webwinkel.

<http://www.revolvermagazine.nl/>

Berichten uit het veld

Aandacht voor muziekbibliotheekwerk in vakbladen Bibliotheekblad en Informatieprofessional

In veel openbare bibliotheken staat de toekomst van de cd onder druk. In Bibliotheekblad nr. 16/17 (2007) gaan Hans van Duijnhoven (basisbibliotheek Maasland) en Frans Bergfeld (manager dienstverlening Bibliotheek Almere) in op deze materie.

In het septembernummer van Informatieprofessional, het vakblad voor informatiewerkers, staat een interview met Guillaume Maessen, orkestbibliothecaris van het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Hij gaat in op het praktische werk van de orkestbibliothecaris, het rechtenverhaal, de toekomst van de lessenaar etc.

Zie verder Informatieprofessional 9 (2007), p. 12-15 of <http://www.informatieprofessional.nl/magazine/index.php?op=details&id=92>

Vlaamse Fonos Muziekarchief.be is online

Sinds maandag 3 september 2007 is <http://www.muziekarchief.be/> online, een website die vol staat met informatie over 60 jaar Vlaamse muziekreleases. Het initiatief is vergelijkbaar met <http://www.fonos.nl/> van het Nederlands Instituut voor

Beeld en Geluid. De website bevat informatie over meer dan 30.000 muziekdragers van Vlaamse bodem (albums, singles, compilaties, rariteiten) en meer dan 22.000 artiesten, muzikanten, auteurs en componisten van Vlaamse origine. Het is de bedoeling dat de informatie de komende tijd snel aangroeit. Aan bezoekers wordt gevraagd feedback te geven en kennis en ideeën te delen. Actuele informatie wordt systematisch aangevuld en verdere historische informatie opgespoord en ingeladen.

De site is de eerste stap in het project Digitalisering Van Het Vlaamse Muzikale Erfgoed. Het doel van dit project is het inventariseren en digitaliseren van muziekopnamen met en van Vlaamse groepen, zangers, muzikanten, auteurs en componisten. Het gaat dan om zowel historisch als hedendaags repertoire, zonder onderscheid tussen verschillende genres. In de eerste fase is vooral werk gemaakt van pop en rock. Voor genres als jazz, wereldmuziek, chanson, folk, klassiek en dance is nog veel ruimte voor inhoudelijke uitbreiding. Uiteindelijk is het ook de bedoeling om de catalogus beluisterbaar te maken.

colofon

nvmb nieuwsbrief, jaargang 11, nummer 2, september 2007

issn: 1567-116x

Kopij voor de Nieuwsbrief per e-mail naar Luuk Hoekstra: e-mail: lhoekstra@probiblio.nl
Redactie: Luuk Hoekstra (ProBiblio, Hoofddorp), Jos Oegema (O.B. Deventer), Paula Quint (Donemus), Bert Schoones (Kunstfactor)

Druk: ProBiblio

Logo: Circus Sinistra

NVMB-secretariaat: Martie Severt, Muziekcentrum van de Omroep, Postbus 125, 1200 AC Hilversum
tel: 035-6714181, fax: 035-6714189, e-mail: m.severt@mco.nl
Eric van Balkum (webmaster)

nvmb website: www.nvmb.nl